

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese in tóta domineca,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretiuu pentru Ostrunguri'a: pre ann
6 fi. pre 1/2 de ann 3 fi. pre unu tri-
luniu 1 fi. 50 cr.; éra pentru Strai-
netate: pre ann 8 fi. pre 1/2 de ann
4 fi. pre unu triluniu 2 fi. in v. a.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Tóte siodeniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redatiunea diriginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

O scena d'in tempulu abia-trecutu.

(Repetita d'in istoria Ungariei.)

Gur'a-Satului (pentru sine): Cauta, némtiulu dracului furà muierea ungurului.
Ungurulu (surprinsu, cu bucuria): . . . Szegény tatár!!! . . .

ORIGINEA PRICULICIULUI.

Poporul de pre la sate
 Scie multe 'ntereseante,
 Candu e dispusu câtu de câtu
 Povestescu de uritu.
 Spunendu de naluci si smei,
Priculici, strigoi si sei. —
 Incâtu nu arare ori
 Insufla gróza, fiori,
 Mai alesu celoru ce-su lasi
 Si cam slabi de angerasi.

* * *

Ca nu cumva sã m'abatu
 Dela lucru-mi proiectatu,
 Séu sã punu vr'o frica mare,
 Friguri reci si 'n spaimentare,
 In spate la cetitori
 Apoi se causediu lungori;
 Nu voiú sã aducu 'nainte
 D'in intemplantile multe,
 Cari in timpuri mai de multu
 Pre pamentu s'au petrecutu,
 Luptandu ómenii cu smei
 Balauri si strigoi.
 Si cu alte spirte rele
 De pr'in stanci si budureie,
 Nu cá-ci scopulu meu aici
 E uritulu *Priculiciu*,
 Despre-a carui origine
 Am aflatu a fi de bine
 Pe scurtu sã vi povestescu —
 — In graiulu nostu romanescu —
 D'in ce soiu se trage dara
 Astu schidolu ce lumea 'nsiéla;
 Apoi vreu sã ve invetiu:
 Cãta stima si câtu pretiu
 Spre dinsulu sã aretati,
 Apoi cumu sã-lu alungati
 D'in orasie, de pr'in sate,
 D'unde vre sã-si iee parte. —
 Luati séma numai bine, —
 Ve uitati in ochi la mine!

* * *

Intr' unu satu traiã ó baba
 De potere fórte slaba,
 Dar' strigóia de minune,
 Incâtu nu se póte spune:
 Scia farmecele tóte,
 Stricã vacele cu lapte.
 Aducea in trei minute
 Pecurariulu de pre munte,
 Se facea a-dese-ori
 Mãtia, cane, rimatoriu, —
 Séu altu cumu precumu voiã
 Si lucru-i precumu cerea. —
 Cu-unu cuventu mai blastemata
 Nu erã in lumea tóta.
 Nimene d'in acelu satu
 Nu erã ne bobonatu,
 Séu póte nefermecatu
 De *Irin'a lui Coltiatu*.
 Neci unu omu nu se 'ncercã
 Cu dins'a d'a se certã.
 Cã-ci apoi neci cei ce latra
 Nu erau mai buni de falca.
 Strigóia d'in intemplantare
 Posiedea unu cane mare, —
 Care de multu ó serviã
 Si neci candu nu ó lasã; —
 Acest'a 'ngrigiã de tóte,
 Pone hãrc'a di si nópte
 Amblã campurile late
 Pre la oi si vaci cu lapte. —
 Intr'o di bab'a se scóla
 Cuprisa d'ó mare bóla,
 Insedar se opintescu,
 Cã-ci poterea-i multu slabescu,

Nu póte sã se ridice,
 Neci i vine sã manance, —
Prico! Prico! vina 'n casa,
 — Strigã bab'a reu morbósa
 Catra cane-i credintiosu,
 Ce d'in multu necasu o-a scosu, —
 Am sã-ti facu acum in fine
 Si tie vr'unu daru de bine, —
 Sentiu acum' cá voiú sã moru,
 Ne lasandu vr'unu urmatoriu,
 Carele deplinu sã scia
 A mea mare maiestria:
 Tu mi-ai fostu mie 'ntru tóte
 Cu credintia si dreptate,
 Deci am aflatu c'ar fi bine,
 Sã-ti prefacu chipulu de cane
 In omu pamentescu ca mine.
 Candu bab'a aste graiesce
 Ia cutitulu, 'lu ascutiesce
 Apoi taia 'ncetisioru
 In unu degetu de petioru
 Si sílesce spre a curge
 9. picurasi de sange,
 Apoi striga: „*Prico linge*“
 Astea picaturi de sange. . . . !
 Cancele ca totu de-a una
 I-a urnatu cu voia buna,
 Si 'ntr'o clipa sã vedeti:
D'in cane cu perulu cretiu
Se preface-unu omu uritu
Inholbatu, posomoritu,
Cu nasu mare, carligatu,
Strembu la gura si coltiatu,
Cu moravu marsiavu si reu
 Sã-lu fi batutu Dumnedieu. . . . !
 Omoriã muieri, copii,
 Lasã casele pustii,
 Facea gróza si fiori
 Ori la care caletoriu.
 Si toti ómenii pe-aici
 Se temeau de *Pricolingi*,
 Séu mai bine *Priculiciu*. . . .
 Dacole pe lume tiéra
 Bidiganiile resare, —
 Dar' ori-cine care scie
 Alui moravu si mania,
 Lu incungiura si fuge
 Ca de dracu facendu-si cruce. —
 Eu ca omu espertu, amblatu,
 Vi dau urmatoriulu svatu,
 Cumu pre dinsulu sã-lu tractati,
 Déca veti fi atacati:
 Mai antaiú de-lu veti vedé:
 Lu scuiati strigandu-i „né“,
 Fugi la naib'a rusinate
 In tienuturi departate!
 Peri Satana si te cara
 In a „Vatiului“ caméra!!
 Decumva elu neci asiã
 Sã se duca nu va vrea:
 Capetati frundia de hreanu,
 Inca si de leuscianu,
 Apoi ia petrii putiöse,
 Pravu de pusca, si trei óse,
 Aste tóte maruntielu
 Le sfarima frumusielu
 Si le pune 'n vasu de lutu
 Le aprinde, fã fumu multu. . . .
 Cã-ci aceste lui nu-i placu,
 Ma d'in contra e unu lécu,
 Ce pre elu va sã-lu omóra
 Scotiendu-lu d'in lume-afara!
 Am sã-adaugu inca 'n fine,
 Ca sã-o scia óri si cine:
Priculiciu-e omu d'in cane!

Scrisam eu: Arvinte celu cu minte.

Ca martori de facia:

Furdulau Zaharia, Oanea Banului, George Pinteã.

Dela diët'a Ungariei.

La ordinea dîlei: desbaterea generale asupra proiectului de *legea electorale*.

P. Moritz (d'in stang'a): O, Casa! Tôte argumintele aduse d'in partea opusetiunei contr'a proiectului presînte sunt facîe de majoritatea mameluca — masere aruncata pre pariete. Pone candu atât'a impertinentia? pone candu vomu fi ôre siliti a tienê totu — monologu? N'aveți curagiu asié dara a sprigini opulu monstruosu! Dar la — votare? acolo sunteti ômeni pe talpe: — votati orbisîu, fore ca sà sciti, de ce este vorb'a? Nici cã voiescu a ve capacítã, pentrucã sunteti — turma necapacitabila. (Sgomotu in drépt'a. Aprobare in stang'a.) Ci voiescu numai sà facu câteva observatiuni guvernului. (Halljuk!) Eu asi dori, ca un'a-data sà avemu o *politica sincera facîe de natiunalitãti*. (Sgomotu. Eláll! ki veles!) Presiedintele nu pôte face ordine. Oratorele siede diosû).

V. Babesiu: O, Casa! Fiindu-cã o, Casa n'a avutu pacientia sã ausculte pone in capetu pre antevorbitoriulu meu, am tóta speranti'a, cumcã celu pucînu asta-data voiu fi eu bine priimitu. (Sgomotu. Nu te auscultamu, cã-ci mniéuni cã mîtie. Mai toti deputatii fugu afara: numai ministrulu *Roth* si cãtiva romani mai sunt de facîe) O, Casa! Politic'a guvernului e reactionaria, intocmai cum erã alui *Bach* si *Schmerling* (Ministrulu *Roth*: ast'a ar fi bun'a pentru Dt'a, cãci sub absolutismulu reactionariu erã domnu mare). Dar acum'a nu sum ôre domnu mare, alesulu poporului, conducetoriu politicu? (Tóth: Da, da — la „*Albin'a*“). Tôte legile nóstre sunt numai pentru aceea aduse, ca sã ve poteti asecurã supremati'a si egemoni'a contra nationalitatîloru nemagiare. Deci respingu proiectulu guvernului si primescu alu dlui *Irányi*.

V. Tóth, ministrulu interneloru: La observatiunile facute d'in partile unoru deputati natiunali am sã respundu, cumcã dã, cu *voiu nisui* totu deun'a intru acolo, ca sã asecurã deplinu supremati'a natiunei magiare. (Helyes; ôljen d'in tôte partile). Dlu deputatu *Ales. Mocioni*, care in vorbirea sa a afirmatu, cumcã in parlamentu au sã ocupe locu cei *alesi de poporu* si nici decatu cei *chiamati*, — am onóre a-i respunde, cumcã poporulu alege, uti figura docet, de representati ai sei — ômeni revolutionari, cari in parlamentu nici de cãtu nu potu avé locu. Deci eu cugetu si sustienu, cumcã au sã vina cei *chiamati*. (*Ales. Mocioni*: Cei chiamati de guvern.) Da, cei ce sunt ômenii ordinei, cei ce respectéza integritatea statului si se supunu legiloru patriei. — Altu-cumu rogu pre o, Casa, ca proiectulu presentatu de mine sã binevoiésca a-lu priimi. (Helyes, szavazzunk! in drépt'a: Contrãdicere, in stang'a).

Presiedintele: zo deputati cerendu votare nominale rogu pre o, Casa, sã binevoiésca a incepe votisarea.

* * *

La votisare proiectulu se priimi pentru desbatere speciale. Intre cei cu „igen“ erau si deputatii nascuti si crescuti romani: *Ioanovicu Gyorgye*, *Papp Zsiga* si *Jóska, Pavel Miska*.

Urmările bigotismului între ômini.

Schmüle, unu soldatu jidanu, care luptandu-se si elu bravu intr'o batalia fû decoratu cu ordulu „crucea de auru,“ — venindu elu apoi a casa, *Rebecca*, sor'a lui, erã mundra de elu, si povestea pre la tôte vecinele d'in satu ce frate erou are ea. Tatalu ei inse, betranulu Moisi, o dogeni, dîcendu-i, sã numai esprime cuventulu „cruce,“ cã-ci pecatu este in contr'a legii jidovesci. Bine dar' cumu sã-i dîcu? întéba *Rebecca* pre betranulu Moisi. — D'apoi spune, cã a capetatu o medaila. —

Nu preste multu tempu apoi se bolnavesce *Rebecca*, cã-ci i se puse reulu între „cruce“ si intrandu la tatalu seu i dîse: ah tatalu-leben! each mis betheaga.

— Ce-ti lipsesce *Rebecca* draga? o întreba betranulu. —

— Mi se-a pusu nu sciu ce între *medailone*(!) respunde *Rebecca* (ca sã nu dîca între „cruce.“)

TANDA SI MANDA.

T. Cum ti-a placutu, frate Mando, vorbirea lui *Grig'a*, care a tienutu-o in diéta?

M. Mi-a placutu bine la inceputu si mediulocu, numai cõ d'a i-a fostu cam urita. . .

T. Da de discursulu lui *Dr. Alesandru* ce dîci?

M. A fostu grandiosu si plinu de cele mai tari arguminte, asié încãtu mamelucii au fugitu afara, ér cei remasi in launtru cu totii au incremenitu. .

T. Cõ d'a inca ti-a placutu?

M. Ce ai totu cu cõ d'a? au nu ti-am spus, cumcã mie nu-mi place cõ d'a de feliu?

T. Mai incetu, frate, eu te credu, cumcã cõ d'a calului nu-ti place. — dar cea de porcu o manci si tu.

M. No, nu face dar batjocura d'in sinceritatea mea.

T. Apoi gluma de gluma, eu numai atât'a voiescu a-ti spune, cumcã desi discursulu lui *Dr. Alesandru* fû grandiosu dela inceputu pone la capetu, dar mie fina, adeca cõ d'a, mi-a placutu mai bine; pentrucã acolo vorbiã *Dr. Alesandru* de „oláh nemzetiség,“ — d'apoi inca de vorbiã si de „autonomi'a Transilvaniei“ — atunci asi fi saritu chiaru si d'in piele.

M. Alu dracului minte ai si tu! dar n'am ce ti-dice nimica, cã-ci faci gluma — cu dreptatea la mana! . . .

T. Frate Mando, auditu-ai, cumcã tóta opostiunea magiara consentiesce cu cele dîse de deputatii romani?

M. Nu te credu, — asié ceva e imposibilu!

T. Apoi sã me credi, — ma tocmai ei vorbescu mai crancenu pentru indestulirea romaniloru d'in Ardélu.

M. Bine cã li-au venitu mintea, desi cam tardiu.

T. Buna ôra ca svabului in anulu alu 40-lea a etatii sale, — asié dá?

M. Numai apoi sã nu li si tréca mintea indata ce li-a venitu intocmai ca svabului.

T. Dã nu scii frate, cumcã toti magiarii dela uniculu intieptu *Deák* pone la smintitulu *Táncsics*, candu e sã-si faca ceva, nu numai sã vorbésca, — se tienu de assiom'a loru juridica: „Quod dixisti nega, prima M — rorum regula!“ . . .

M. Destulu, te pricepu si pre tine. — si pre ei. — ticalosii.

Propunerea

unui deputatu magiaru d'in diët'a Pestana in caus'a emanciparei femeiloru.

Domniloru!

Femeea e, déca voiti sã sciti, totu aceea ce se tiene de genulu femescu si este stapana in casa, pôrta rochia de matasa, si care pre asiá numitele dobitoce de barbati le tiene sub papucu. . .

Femeea ni indulcesce serele, ni amaresce dilele, ne transpune in ceriu si ne ingrópa in pamentu. . .

Femeile sunt mediulócele pr'in cari am ajunsu, ca sã vedemu si noi lumin'a, pentru aceea si-au cle drep-tulu, de a pretinde dela noi pretiésele cele mai stralu-citórie.

De ôre ce cei mai mari politici numai pr'in femei au devenitu a fi: dreptu aceea si au cle celu mai mare dreptu politicu, si trebuescu egalu indreptatíte. . . .

In sfersitu cei mai multi d'intre domnii deputati sunt adoratorii femeiloru, pr'in urmare si trebe ei a se lasã sã fia condusi de femei: deci me rogu ca propunerea mea sã se priimésca.

Muerotca,
deputatu la camera.

O procedura ciudata, ce se dedica deosebitei atentii: a d'nei Ministru de iustitia d'in Ungaria *Bittó István* si a d'nei presedinte alu Tribunalului regiu d'in Aradu *Nagy Sándor*.

Eca o d'in buca in buca:

S'a cerutu in leintrulu actului:

A cerhez esatolt szegénységi bizonyítvány alapján bélyegmentesen.

TEKINTETES MEGYEI TÖRVÉNYSZÉK!

Paszcz Moiszauo, szül: Bok Szófia, szemlaci lakosnőnek névenem indított rendes keresetében: a kihallgatott tanuk valóságosa fellett, 5070/1869 számú végzés folytán, következő tanúészrevételezés iktattatik be:

Felperes a keresetnek alapul szolgáló körülménye, mintha Bok Mária nem volna Bok Mitru törvényes és természetes gyermeke mivel sem bírja beigazolni.

Azon egyszerű kifogás, mintha Bok Mitrunak felesége nem Szófia, hanem Márta volna, s ezt a B. alatti bizonyítványával igyekszik támogatni, nem bizonyít semmit.

Jóllehet, hogy Márta Bok Mitrunak felesége volt, mellyel felperesnőt nemzette, de Mária 1847 évben meghalt, (és csak ezt bizonyítja a B. alatti kivonat). Ő Jonuczás Szófiával egybekelt és ezen házasságból Mária leányunk származott.

Ezen körülményt megczáfolni, felperes képtelen volt.

Felperes által hivatkozott és kihallgatott tanuk pedig Bártolf Márton, Zabos Imre és Kaluser Juon az egész ügyről és Bok Mitru, Bok született Jonuczás Szófia viszonyairól semmit sem tudnak.

Ellenben tanuim: Haibach András és Schäffer András világosan bizonyítják, miszerint én Bok Mitruval 21 éven át szakadatlanul éltünk és hogy ezen összekelésből Mária leányunk származott; bizonyítják hogy én az összekelés alkalmával butorokat, 2 kapa szállót, 50 frtot, és több apróságokat Bok Mitru házához vittem.

Mind ezekből kiderült, miszerint felperesnőnek pusztá állítása, miszerint Mária Bok Mitru törvényes és természetes örököse nem volna egészben alaptalan.

Ugyanazért Stanescu Imre Vazul perbeli ügyvédem által kérem a tek: megyei törvényszéket, miszerint felperesnőt alaptalan keresetétől arról is inkább emozditassa, mint-hogy mint maga beismeri a kereset beadására jogtalanul járt el, mert nem 1868 évi május 12-én kellett volna neki ezen keresetet megindítani, hanem Bok Mitru hagyatékának le-tárgyalása után 30 nap mulva, vagy is 1868 évi mártius hó 3-ik napján; valamint nékem jogtalanul okozott és III. alatt felszámított költségeimben elmarasztalni méltóztassék, oly hozzáadással, miszerint a megállapítandó perköltségeimet 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, részemre kifizesse.

Tisztelettel!

Jonuczás özv: Bok Szofia,
mint Bok Mária term: és törv: gyámja,
szemlaci lakosnő.

Rubriculu actului:

218. véc. 22/2 1872.
kj.

A

Tekintetes megyei Törvényszékhez

Aradon.

tanuvallomások feletti észrevételei

Jonuczás özv: Bok Szofia mint Bok Mária kiskoru, természetes és törvényes gyámja szemlaci lakosnőnek.

Bok férj. Szofia, szinte oda való lakos ellen
5070/1869 számú végzés folytán.

Ezen újított rendes kereset 1-ső példánya a perfelvételi jkvhez leendő csatlás végett pertárnak kiadatik, s fel úgy alperesnek meghagyatik: hogy a kereset folytatni per felvételére 1872. évi Mártius hó 21-ik napján d. e. 9 órakor alább irt törvényszék pertarában meghatalmazott ügyvédek által képviselve jelenjenek meg, mert bármelyik fél elmaradása esetére a prts. 111. §-a értelmében fog ítélet hozatni, vagy a prts. 113. §-ban megjelölt körülményhez képest a kereset megszüntuck fog nyilváníttatni.

Miről felperes ügyvéd Venter Gerő helyben tszéki szolgál által kézbesítendő felzetten, alperesnő pedig a II-laton szemlaci előjárók által értesíttetik.

Kelt az aradi e. f. kir. törvényszéknek 1872. évi **Január 30.** tartott üléséből. (Va sà dica: s'a superatu cu l. luamam 'nainte de presentarea actului, celu ce neci cã este reinoirea proccsului, ci unu esbitu vechiu pentru proccesulu primariu terminatu dejã cu sentintie valide. . . !)

Péczely m. p.
tanács jegyző.

Jonuczás Szófiának

Szemlakon.

Poftimu acum' partea litigante sà se apere deca scie la ce!!!!

(Originalulu se póte vedé in cancelari'a avocaturii Mircea B. Stanescu in Aradu.)

A N E C D O T A.

Batali'a Tiegamului.

Unu tieganu aflatu cu branz'a in mana in unu tãrgu, fã numai decãtu d'in tôte partile dupa metod'a cea vechia a „Aprobateloru“ luatu la trei parale si de catra toti, cari numai se potura de elu apropia, fã botezatu cu oleiu d'in lemnulu alunului. Dupa ce-lu facara scapatu, ilu agrai unu romanu astu-feliu: „Te batura mai tiegane.“ La ce tieganulu respunse: acest'a a fostu numai o jocaria, pentru cã n'a fostu ca sambata in Turd'a, unde siopte sate mi dede pe spate; dara si acolo nu me mancã, ca unu cane de romanu, care luandu unu putregaiu de pétra asiè me zvirli cu elu in spate, cãtu mi picã anim'a in fundulu izmeneloru.

Lucruri ciudate in lume si in tiãra.

Denique activistii nostri incepu a face sfãra in tiãra. — S. Sa *Metianu* publica in „Albin'a“ opiniunea sa despre activitate; dice adeca, cumcã Dsa e *activistu*, dar numai accea nu scie, — cumcã ore la *Vien'a*, la *Pest'a* sèu in *Transilvani'a* ar fi bine a incepe activitatea? . . .

Apoi si acest'a numai cu frica si cu cutremuru o dice, pentru-cã se teme, ca nu cumva sà faca gluma cineva d'in sinceritatea Dsale.

Ei biue, S. Parinte, te intrebamu cu tóta seriozitate *Gurã-Satului*: ore nu chiaru Dta *voesci a glumi*, candu dici, cumcã esci *activistu* — fore de a sci, unde ai sà incepi cu activitatea?

Ti-marturisimu francu, cumcã de nu vei avè bunctatea a te esplicã mai lamuritu, — noi de feliu nu te potemu *intilege*.

Noi deocamdata numai atãt'a observamu: Cumcã este lucrulu dracului a iubi pre *Pist'a*, numai pentru cã elu — nu ne iubesc; a-i face radiemu lui — pentru cã ne asupresce!!

Ast'a nu amu observatu-o nici chiaru in natura, nici intre animale; ne-amu indignã fórte, candu ar trebui sã o observamu — intre ómeni!